

Vesolje v stripu

Space in a Comic Book

Andreja Urbanec

UDK 027.8:53

Ključne besede:

medpredmetno
povezovanje, strip,
delo v parih, fizika,
astronomija

Izveček

Knjižnično informacijsko znanje v osnovni šoli vpeljujejo aktivni način dela na področju medpredmetnega povezovanja. Pričujoči prispevek opisuje primer medpredmetnega povezovanja šolske knjižnice in fizike v 8. razredu osnovne šole. Delo je potekalo v parih/trojkah. Vsak par si je sam izbral temo, pridobil ustrezno gradivo in narisal strip. Končni izdelki so bili razstavljeni v šolski avli in obiskovalci so jih zelo pozitivno ocenili.

Vedno bolj je pomembno, da učenci delajo aktivno in samostojno, da sta učitelj in knjižničar le mentorja pri usmerjanju do končnega rezultata. Seveda se samostojnost gradi postopoma že od 1. razreda dalje.

Abstract

Library and information science in elementary school is introducing an active method of cross-curricular integration. The present article describes an example of cross-curricular integration between the school library and the physics class in the 8th grade of elementary school. Work was carried out in pairs/threes. Each pair chose its topic, obtained the required material, and drew a comic. The end products were put on display in the school lobby and were very positively received by visitors.

It is becoming increasingly important that students work actively and independently, and that the teacher and librarian are only mentors, guiding the student towards the end result. Of course, independence is built gradually, from the 1st grade onward.

Keywords:

cross-curricular
integration, comic
book, work in pairs,
physics, astronomy

UVOD

V zadnjem času se vedno večji poudarek daje povezovanju različnih predmetov in disciplin ter kroskurikularnih tem. To medpredmetno povezovanje nudi v šolah veliko možnosti za povezovanje s šolsko knjižnico oziroma knjižničnim informacijskim znanjem (Steinbuch, 2014).

»Namen medpredmetnega povezovanja je večja prenosljivost znanja, s čimer ustvarjamo pogoje za boljše razumevanje, večjo uporabnost znanja in s tem tudi večjo ustvarjalnost na vseh predmetnih področjih. Medpredmetno povezovanje pomeni iskanje vertikalnih in horizontalnih povezav predmeta z drugimi predmetnimi področji, sodelovanje učiteljev različnih predmetnih področij, skupno načrtovanje obravnave sorodnih vsebin, izmenjavo primerov in nalog, načrtovanje projektnega tedna in podobno.« (Učni načrt: Fizika, str. 32)

Knjižnično informacijsko znanje (v nadaljevanju KIZ) ni samostojen predmet, ampak so to znanja in spretnosti, ki jih morajo učenci usvojiti v povezavi z drugimi predmeti, ker so le tako osmišljeni. Namen KIZ je usposobiti učence za samostojno uporabo šolske knjižnice in knjižničnega gradiva, razvijati njihove kompetence na različnih področjih ter ozavestiti koncept, da znanje, pridobljeno pri enem predmetu, lahko uporabijo tudi pri drugem.

Cilj informacijskega opismenjevanja učencev je usvojitev informacijskega procesa, ki je temelj za samostojno učenje in omogoča učencem, da bodo znali reševati različne probleme. Poteka v okviru rednega vzgojno-izobraževalnega procesa, kjer učitelji sodelujejo s knjižničarjem, metoda dela pa je učenje z viri (iskanje, obdelava in vrednotenje podatkov iz različnih virov). To pomeni, da učitelji in učenci uporabljajo knjižnico in njeno gradivo ter druge informacijske vire, ki so dosegljivi z računalniško in komunikacijsko tehnologijo, kot pripomoček za učenje in poučevanje. Učenci tako ob pomoči učitelja in knjižničarja rešujejo določen raziskovalni problem, ki je rešljiv z informacijskimi viri, ki so navadno del knjižnične zbirke. Rezultat učne enote je lahko tudi pisni izdelek. Ob takšnem reševanju učnega raziskovalnega problema z informacijskimi

viri učenci hkrati usvajajo vsebinska in procesna znanja, ob poznavanju tematike se tudi informacijsko opismenjujejo (Novljan, 2010).

KIZ IN INFORMACIJSKO OPISMENJEVANJE

Šolska knjižnica s KIZ razvija ključne kompetence zlasti na treh ključnih področjih: branje, informacijska pismenost in učenje. Vseh teh kompetenc knjižničar sam ne more kakovostno razvijati, zato je nujno povezovanje in sodelovanje z učitelji drugih predmetov. To dosežemo z medpredmetnim povezovanjem in timskim poučevanjem (Vovk, 2010).

V okviru učenja in razvijanja informacijske pismenosti šolski knjižničar koordinira in usklajuje aktivnosti na tem področju, sodeluje pri pripravi različnih gradiv, razvija nove pristope k izobraževanju, dela v timu z drugimi učitelji, ki so specialisti za posamezne stroke oziroma znanstvene discipline. Skupaj navajajo učence na aktivno učenje, kritično mišljenje in samostojno reševanje problemov, oblikujejo učne vsebine, izbirajo teme oziroma vprašanja, ki jih morajo učenci reševati, dogovorijo se o metodah, pristopih, učnih pripomočkih. Take naloge je torej mogoče opravljati le v sodelovanju s strokovnimi delavci in ob primerni usposobljenosti (Vilar, 2014).

MEDPREDMETNO SODELOVANJE: KIZ IN FIZIKA

Pri medpredmetnem povezovanju je bistvo timsko poučevanje, kar pomeni, da dva ali več

Cilj informacijskega opismenjevanja učencev je usvojitev informacijskega procesa, ki je temelj za samostojno učenje in omogoča učencem, da bodo znali reševati različne probleme.

Slika 1: Literatura, ki sva jo vzeli za osnovo

V okviru učenja in razvijanja informacijske pismenosti šolski knjižničar koordinira in usklajuje aktivnosti na tem področju, sodeluje pri pripravi različnih gradiv, razvija nove pristope k izobraževanju, dela v timu z drugimi učitelji, ki so specialisti za posamezne stroke oziroma znanstvene discipline.

učitelj hkrati ne le izvaja pouk skupinsko, temveč ga tudi načrtuje in vrednoti skupinsko. Zato mora tim delovati načrtno: učitelj in knjižničar skupaj izbereta temo, način dela, učne metode in trajanje take oblike dela. Odgovornost si delita, zato sta pri svojem delu avtonomna. Za uspeh je ključno, da drug drugemu zaupata (Zwitter, 2012).

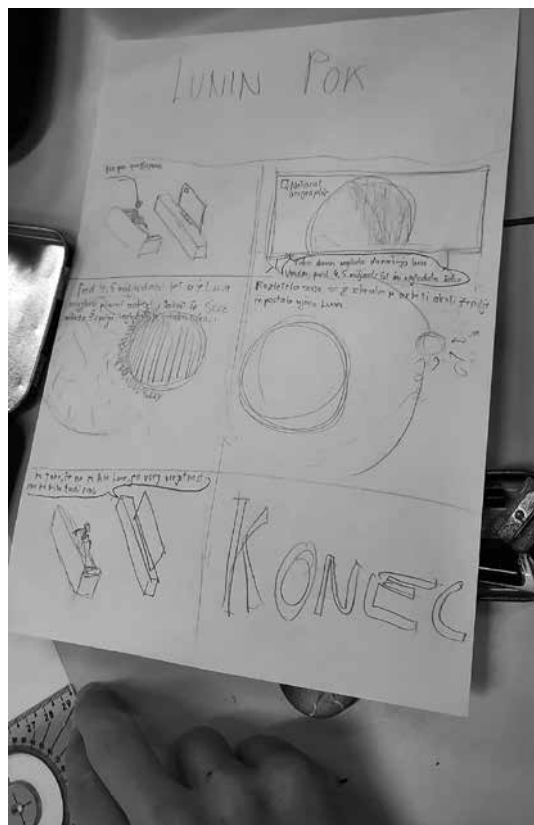
Ideja predmetne učiteljice, da bi temo vesolja obdelali učenci samostojno in da bi bil rezultat dela izvirni strip, je takoj padla na plodna tla. Sicer vesolje že več let obravnavamo v sklopu KIZ, letos pa je bila izdelava stripa dodana vrednost. Najprej sva se morali dogovoriti, kakšne cilje želiva doseči. V nadaljevanju je nastal osnutek PowerPoint predstavitve, ki sva jo nadgrajevali in dopolnjevali.

Na začetku pouka sem se z učenci najprej pogovarjala o tem, kaj je strip, razlago smo preverili tudi v Slovarju slovenskega knjižnega jezika in na spletnem portalu Fran. V dveh videoposnetkih so si ogledali, kako nastaja risani in računalniški strip, omenila pa sem nekaj najbolj znanih slovenskih striparjev, čeprav so učenci bolj kot njih poznali njihova dela (Zvitorepec, Tonček Bontonček, Maruška potepuška itd.).

Nadaljevanje je prevzela učiteljica fizike, ki je razložila, kako bo potekalo delo. Učence je seznanila, da bodo delali v parih oz. trojkah, temo pa si bodo lahko poljubno izbrali. Čeprav se sliši enostavno, pa pri temi vesolja to še zdaleč ni lahko. Tema je široka, v stripu pa je treba razložiti le en pojem/pojav/dogodek. Da so učenci sploh lahko začeli delati, smo nato ponovili znanje o urejenosti knjižnih polic,

dotaknili smo se UDK-ja in skupaj določili ustrezne vrstilce. Potem so učenci samostojno iskali gradivo in se zatopili v brskanje po njem. Najtežja je bila izbira teme, potem pa je delo kar steklo.

Učenci so morali na list papirja A4 najprej narediti osnutek, ki je bil osnova za končni izdelek na formatu A3. Zahteva učiteljice je bila, da ima strip najmanj štiri okenca, čeprav jim je svetovala, naj jih naredijo več, ker bo lažje zgraditi dobro zgodbo.

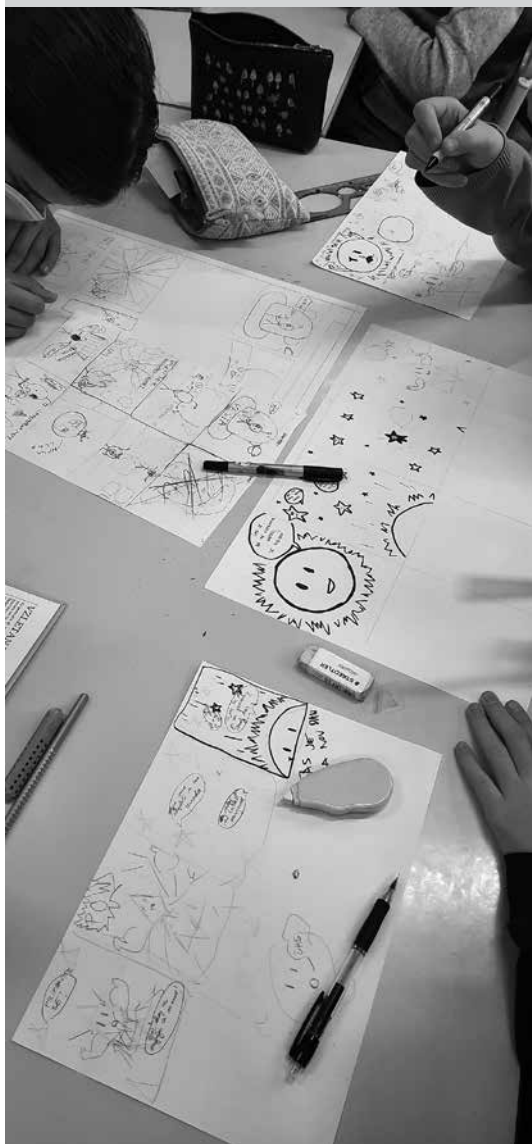

Sliki 3 in 4: Ustvarjanje stripa

Slika 2: Preučevanje literature

Čeprav so imeli na voljo dve uri, se je že vmes izkazalo, da bo časa premalo. Ker sva želeli, da so izdelki narejeni do konca, je učiteljica v naslednjem tednu zaključevanju namenila še eno dodatno uro.

Sliki 5 in 6: Izdelovanje stripa

Da izdelki ne bi ostali neopaženi, sva v naslednjem tednu pripravili v šolski avli razstavo, kjer so prav vsi stripi dobili svoje mesto. Seveda so največ zanimanja za ogled najprej pokazali ustvarjalci sami, vsak mimoidoči pa je

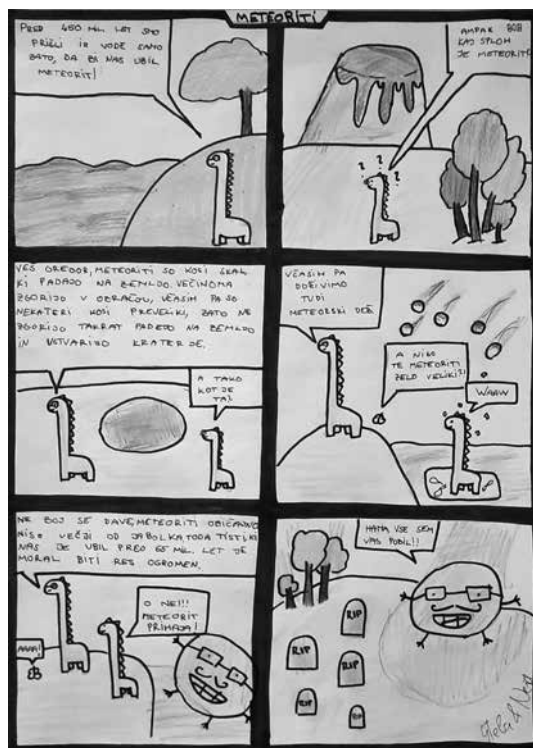

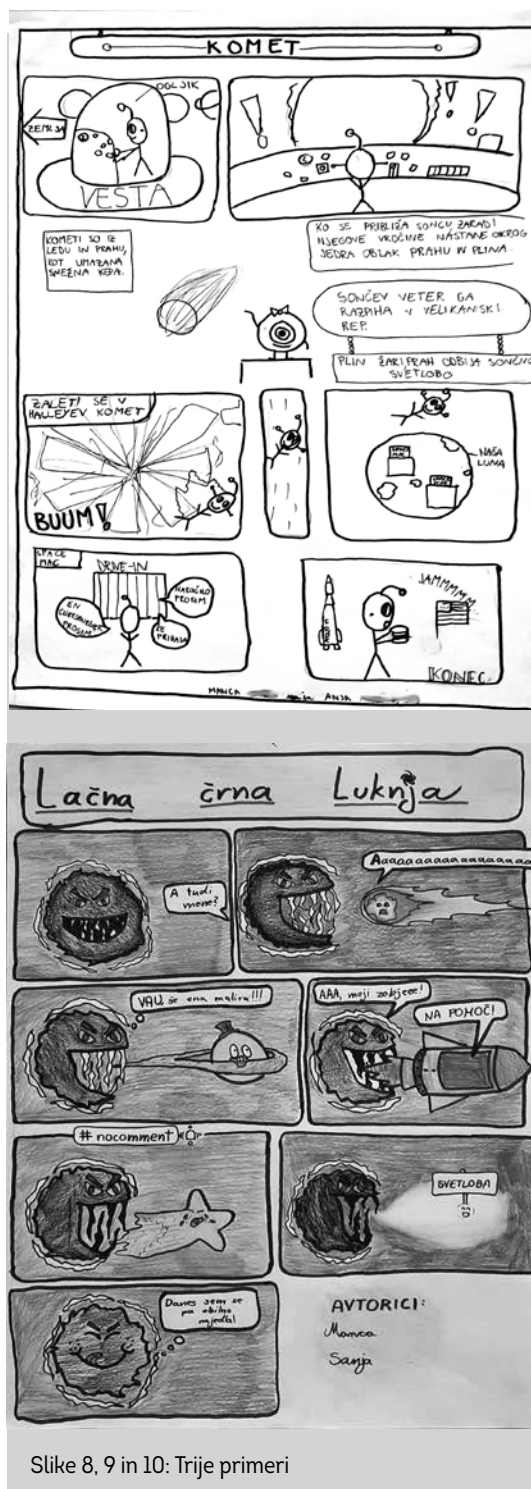
Sliki 7: Razstava v avli

vsaj pokukal, če se že ni bolj natančno pogledil v razstavljene izdelke. Odziv na razstavo je bil zelo pozitiven.

Učenci so morali za izhodni listek (povratna informacija) ob koncu pouka zapisati pluse in minuse te ure.

Po opravljeni evalvaciji sva z učiteljico sklenili, da naslednje leto poskusiva celotno temo vesolja obdelati na tak način. S tem bodo imeli učenci dovolj časa (raztegnili bi na ves mesec), da se poglobijo v osnovne pojme, ki jih morajo usvojiti, čas pa bo tudi za likovno dovršenost stripa.

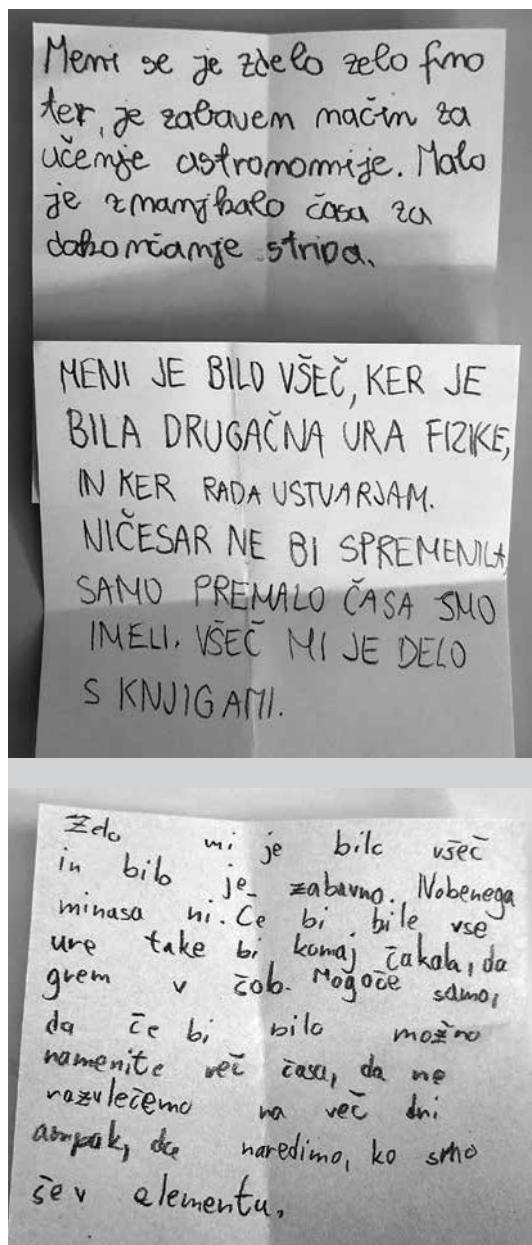

Slike 8, 9 in 10: Trije primeri

SKLEP

V zadnjih letih se je vloga šolske knjižnice in tudi šolskega knjižničarja močno spremenila. Danes šolske knjižnice niso več le prostor za izposajo knjig, temveč so informacijski centri. Knjižničar ima pomembno vlogo pri pripravljanju učencev na izzive informacijske

Sliki 11 in 12: Povratna informacija učencev

dobe, učiteljem pa naj bi pomagal najti nove in izboljšane metode poučevanja in prestrukturiranja urnikov. Postali naj bi dinamični učitelji na področju informacijske in komunikacijske tehnologije. Šolski knjižničar ima tri vloge; je učitelj, sodelavec in strokovnjak, kar pomeni, da je del kolektiva in da mora z drugimi učitelji vzpostaviti dobro sodelovanje (Mrak, 2016).

Zato je zelo pomembno, kako je organizirano delo v knjižnici in kako se knjižnice vključujejo v delo šole ter posledično kakšen odnos šolski knjižničar vzpostavi s svojimi sodelavci in

učenci. Med glavnimi nalogami šolskega knjižničarja je skrb, da se šolska knjižnica ustrezno vključi v vzgojno-izobraževalni proces. Tako je tudi soodgovoren za kakovost tega procesa (Vilar, 2014).

Na naši šoli so učitelji navajeni medpredmetnega sodelovanja. Učenci so pri pouku

aktivni. Ure največkrat potekajo v šolski knjižnici, zato je motivacije za delo pri učencih dovolj. Najbolj so ponosni nase, ko vidijo, da lahko v kratkem času nastanejo dobri rezultati. Največjo težo opravljenemu delu je tokrat dala razstava v šolski avli, saj so si lahko vsi učenci ogledali izvirne stripe na temo vesolja. ●

Viri in literatura

Mrak, K. (2016). Knjižnično informacijsko znanje v poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju. *Šolska knjižnica*, 25 (3-4), str. 28–36.

Novljan, S. (2010). *Knjižnica za ustvarjalno učenje. Posodobitve pouka v gimnazijski praksi. Knjižnično informacijsko znanje*. Pridobljeno 17. 11. 2021 s spletne strani: https://www.zrss.si/projektiess/gradiva/posgim/GRA_Knjiznicno_informacijsko_znanje.pdf.

Steinbuch, M. (2014). *Posodobitev pouka s knjižnico in knjižničnim informacijskim znanjem v osnovni šoli. Posodobitve pouka v osnovnošolski praksi. Knjižnično informacijsko znanje*. Pridobljeno 17. 11. 2021 s spletne strani: <https://www.zrss.si/digitalnaknjiznica/pos-pouka-os-KIZ/files/assets/basic-html/index.html#page1>.

Učni načrt. Program osnovna šola. Fizika (2011).

Pridobljeno 17. 11. 2021 s spletne strani: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_fizika.pdf.

Vilar, P. (2014). *Vloga šolske knjižnice in knjižničarja. Posodobitve pouka v osnovnošolski praksi. Knjižnično informacijsko znanje*. Pridobljeno 17. 11. 2021 s spletne strani: <https://www.zrss.si/digitalnaknjiznica/pos-pouka-os-KIZ/files/assets/basic-html/index.html#page1>.

Vovk, L. (2010). Pravljica beseda odpira vrata do vseveda. *Šolska knjižnica*, 20 (3-4), str. 241–256.

Zwitter, S. (2012). *Pedagoško delo v šolski knjižnici*. Ljubljana: Modrijan.

ANDREJA URBANEC, univ. dipl. bibl. in prof. geografije, zaposlena na Osnovni šoli Orehek Kranj
Naslov: Osnovna šola Orehek Kranj, Zasavska cesta 53a, 4000 Kranj
E-naslov: andreja.urbanec@osorehek.si